

AB-109

April-2015

B.Ed., Sem.-II

A-505 : School Organization & Management

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 750 શબ્દોમાં ઉત્તર લખો. 10
- (1) શાળા શિક્ષણમાં ગુણવત્તા સુધારણાનાં ક્ષેત્રોની વિગતે ચર્ચા કરો.
- (2) શાળા વ્યવસ્થાપન એટલે શું ? શાળા વ્યવસ્થાપનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી, શાળા વ્યવસ્થાપનનાં કાર્યો સમજાવો.
- (બ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 125 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. 4
- (1) શૈક્ષણિક સંગઠન અને શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપન વચ્ચેનો તફાવત જણાવો.
- (2) નીચેનાં પત્રકોની ઉપયોગીતા જણાવો :
- (i) શિક્ષકોની દૈનિક પોથી
- (ii) જનરલ રજિસ્ટર
- (3) સંસ્થાકીય મૂલ્યાંકન માટે SWOT પૃથ્થકરણનું મહત્ત્વ જણાવો.
2. (અ) નીચેનાં પ્રશ્નોમાંથી કોઈ બે પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આશરે 100 શબ્દોમાં આપો. 6
- (1) વિદ્યાર્થી સંસદ એટલે શું ? વિદ્યાર્થી સંસદની પ્રવૃત્તિઓ જણાવો.
- (2) શિક્ષકો માટેની હળવી અને ભારે સજાની ચર્ચા કરો.
- (3) ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષક પસંદગીની ગુણાંકન યોજના સમજાવો.
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈ એક પ્રશ્નનો આશરે 500 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. 8
- (1) ગુજરાત માધ્યમિક શિક્ષણધારાનાં સંદર્ભમાં માધ્યમિક શિક્ષકો માટેનાં 'Code of Conduct' (આચાર સંહિતા) અને નોકરી માટેનાં નિયમોની ચર્ચા કરો.
- (2) શિસ્તની જાળવણી શા માટે કરવી જોઈએ ? શિસ્તની જાળવણીમાં શિક્ષકની ભૂમિકા જણાવો.

3. (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 750 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. 10
- (1) નીચેનાં મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખીને શાળાની સુવિધાઓની ચર્ચા કરો.
- (i) વર્ગખંડો
- (ii) આચાર્ય અને શિક્ષક ખંડ
- (iii) પ્રયોગશાળા
- (iv) દૃશ્ય-શ્રાવ્ય સાધનો
- (2) ગુજરાત રાજ્ય શૈક્ષણિક સંશોધન અને તાલીમ પરિષદ (GCERT)નાં વિવિધ વિભાગો અને તેનાં કાર્યોની ચર્ચા કરો.
- (બ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈ એક પ્રશ્નનો આશરે 125 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. 4
- (1) પાઠ્યપુસ્તકોનું રાષ્ટ્રીયકરણ કરવાનાં લાભ-ગેરલાભ જણાવો.
- (2) સર્વશિક્ષા અભિયાનની વ્યૂહરચના જણાવો.
- (3) શાળા વિકાસ સંકુલ અંતર્ગત કેવા કાર્યક્રમો કરી શકાય ?
4. (અ) નીચેનાં પ્રશ્નોમાંથી કોઈ બે પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આશરે 100 શબ્દોમાં આપો. 6
- (1) નવોદય વિદ્યાલયનાં હેતુઓ જણાવી, તેની વિશેષતાઓ જણાવો.
- (2) સામાન્ય શાળામાં છોકરીઓ અને અનુસૂચિત જાતિ અને જનજાતિનાં વિદ્યાર્થીઓને મળતા લાભ જણાવો.
- (3) માનવ સંસાધન વિકાસનું મહત્ત્વ જણાવો.
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈ એક પ્રશ્નનો આશરે 500 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. 8
- (1) ભારતમાં પબ્લિક શાળાઓનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ જણાવી, ભારતની પબ્લિક શાળાઓની વિશેષતાઓ જણાવો.
- (2) નવી શરૂ થતી માધ્યમિક શાળા માટે અનુદાનનાં ધોરણો જણાવો.
5. નીચેનાં પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આપો : 14
- (1) T.Q.M. એટલે શું ?
- (a) Teaching Quality Management
- (b) Total Quality Management
- (c) Teachers Quality Management
- (d) Teaching Question Management

- (2) શાળામાં આચાર્યથી માંડીને શિક્ષકો તેમજ કર્મચારીઓ માટેની માહિતીનું અગત્યનું પત્રક એટલે _____
- (a) જનરલ રજિસ્ટર (b) દૈનિક કેશબુક
(c) સેવા પોથી (d) સંગૃહિત માહિતી પત્રક
- (3) હેનરી ફેયોલ સંગઠનનાં કાર્યોને કેટલા વિભાગમાં વહેંચે છે ?
- (a) 2 (b) 3
(c) 4 (d) 5
- (4) ગુજરાતમાં માધ્યમિક શિક્ષણધારો ક્યારથી અમલી થયો ?
- (a) 13 ડિસેમ્બર, 1973 (b) 19 ડિસેમ્બર, 1973
(c) 28 સપ્ટેમ્બર, 1973 (d) 13 સપ્ટેમ્બર, 1973
- (5) શાળામાં વિદ્યાર્થી સંસદની ચૂંટણી કોણ કરે છે ?
- (a) શિક્ષકો (b) વિદ્યાર્થીઓ
(c) આચાર્ય (d) વાલીઓ
- (6) ટ્રિબ્યુનલનાં ચુકાદાથી શિક્ષકને સંતોષ ન થાય તો તે ક્યાં અપીલ કરી શકે ?
- (a) હાઈકોર્ટ (b) સુપ્રીમકોર્ટ
(c) ઉપરનાં બંને (d) એકપણ નહીં
- (7) DIETનું પુરૂં નામ જણાવો.
- (a) District Institute of Education and Training
(b) District Institute of Educational Task
(c) District Institution of Education and Technology
(d) Director of Inside of Education and Technique
- (8) ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળની સ્થાપના કયા વર્ષમાં કરવામાં આવી હતી ?
- (a) 1980-81 (b) 1981-82
(c) 1971-72 (d) 1970-71
- (9) શિક્ષકોનું રાષ્ટ્રીય કક્ષાનું અધિવેશન સૌપ્રથમ ક્યાં થયું હતું ?
- (a) લખનઉ (b) મેરઠ
(c) કાનપુર (d) અમદાવાદ
- (10) માધ્યમિક શાળાનાં શિક્ષકની ઉમેદવારી માટે T.A.T.ની પરીક્ષામાં ઓછામાં ઓછાં કેટલા ગુણ હોવા જોઈએ ?
- (a) 40% (b) 45%
(c) 50% (d) 55%
- (11) ભારતમાં પબ્લિક સ્કૂલોને માન્યતા કયા પંચે આપી હતી ?
- (a) કોઠારી શિક્ષણ પંચ (b) મુદ્દલિયાર કમિશન
(c) સેડલર કમિશન (d) રામમૂર્તિ સમિતિ

- (12) સ્ત્રી શિક્ષકને કેટલા દિવસની પ્રસૂતિની રજા મંજૂર કરવામાં આવે છે ?
- (a) 115 દિવસ (b) 135 દિવસ
(c) 125 દિવસ (d) 145 દિવસ
- (13) ગુજરાત માધ્યમિક ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણબોર્ડમાં માધ્યમિક શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ સંસ્થાના કેટલા પ્રતિનિધિ હોય છે ?
- (a) એક (b) ત્રણ
(c) પાંચ (d) એકપણ નહિ
- (14) N.C.E.R.T. માં કાર્યક્રમ સલાહકાર સમિતિ કેટલી હોય છે ?
- (a) 5 (b) 6
(c) 4 (d) 3
-

Seat No. : _____

AB-109

April-2015

B.Ed., Sem.-II

A-505 : School Organization & Management

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Answer any **one** question from the following questions in about **750** words. **10**
 - (1) Explain in detail the areas of quality improvement in school education.
 - (2) What is educational management ? Clarify the concept of educational management and explain the function of educational management.
- (B) Answer any **one** question from the following questions in about **125** words. **4**
 - (1) State the difference between school organization and school management.
 - (2) Write the usefulness of following registers.
 - (i) Teachers log-book
 - (ii) General register
 - (3) Explain the importance of SWOT analysis for school evaluation.
2. (A) Answer any **two** question from the following questions in about **100** words. **6**
 - (1) What is student representative committee ? State the activities of student representative committee.
 - (2) Discuss the mild (light) and hard punishment for teachers.
 - (3) Explain the marking system for the selection of higher secondary school teacher.
- (B) Answer any **one** question from the following questions in about **500** words. **8**
 - (1) Discuss the 'Code of Conduct' for secondary school teachers and their service rules with reference to Gujarat Secondary Education Act.
 - (2) Why discipline is necessary ? Mention the role of teacher in maintaining discipline.

3. (A) Answer any **one** question from the following questions in about **750** words. **10**
- (1) Discuss the school facilities in the context of following :
 - (i) Classroom
 - (ii) Principal teacher room
 - (iii) Laboratory
 - (iv) Audio-visual aids
 - (2) Discuss the different sections and functions of Gujarat Council of Educational Research and Training.
- (B) Answer any **one** question from the following questions in about **125** words. **4**
- (1) State the merits and demerits of Nationalization of textbooks.
 - (2) Mention the strategy of Serva Shiksha Abhiyan.
 - (3) Which types of programmes can be undertaken by SVS ? (Shala Vikas Sankul)
4. (A) Answer any **two** questions from the following questions in about **100** words. **6**
- (1) Give the objectives of Navoday Vidhyalaya. State its special features.
 - (2) Mention the benefits given to girls, SC and ST students in a General School.
 - (3) Write the importance of Human Resource Development.
- (B) Answer any **one** question from the following questions in about **500** words. **8**
- (1) State the origin and development of the public school in India. Write special characteristics of public schools in India.
 - (2) State the norms of grant for newly opened secondary school.
5. Choose the correct option from a, b, c, d for the following questions. **14**
- (1) What is T.Q.M. ?
 - (a) Teaching Quality Management
 - (b) Total Quality Management
 - (c) Teachers Quality Management
 - (d) Teaching Question Management

- (2) Which is the important register of school for all the employees of school ?
- (a) General register (b) Daily cashbook
(c) Service book (d) Cumulative record book
- (3) In how many sections the functions of organization is divided by Henry Fayol ?
- (a) 2 (b) 3
(c) 4 (d) 5
- (4) When the Gujarat Secondary Education Act was implemented ?
- (a) 13 December, 1973 (b) 19 December, 1973
(c) 28 September, 1973 (d) 13 September, 1973
- (5) Who conduct the election for student union in school ?
- (a) Teachers (b) Students
(c) Principal (d) Parents
- (6) Where a teacher can appeal if he/she is not satisfied with the judgment of Tribunal ?
- (a) High Court (b) Supreme Court
(c) Both of above (d) None of these
- (7) Write full form of DIET.
- (a) District Institute of Education and Training
(b) District Institute of Educational Task
(c) District Institution of Education and Technology
(d) Director of Inside of Education and Technique
- (8) In which year Gujarat State Textbook board was established ?
- (a) 1980-81 (b) 1981-82
(c) 1971-72 (d) 1970-71
- (9) Where did the first National level conference of Teachers meet ?
- (a) Lucknow (b) Meerut
(c) Kanpur (d) Ahmedabad

- (10) How many minimum marks are required in T.A.T. examination for the eligibility of the secondary school teachers ?
- (a) 40% (b) 45%
(c) 50% (d) 55%
- (11) Which commission had given recognition to the “Public School” in India ?
- (a) Kothari Education Commission
(b) Mudaliyar Commission
(c) Sadler Commission
(d) Ram Murti committee
- (12) How many days of maternity leave are granted to a lady teacher ?
- (a) 115 days (b) 135 days
(c) 125 days (d) 145 days
- (13) How many representatives are there in Gujarat Higher secondary school education board from the principal’s of B.Ed. and G.B.T.C. (Teacher-training) colleges ?
- (a) One (b) Three
(c) Five (d) None of these
- (14) How many programme Advisory Committee’s are there in N.C.E.R.T. ?
- (a) 5 (b) 6
(c) 4 (d) 3
-